

межі такої переваги, наданої компетентним органам, і порядок її здійснення, з урахуванням законної мети даного заходу. У тому разі ж, коли закон не містить вказівки, зокрема, і щодо строків обмеження прав особи, ЄСПЛ констатує неналежну «якість» подібних правових положень (п. 49, 51 рішення у справі «Волохи проти України» від 02.11.2006 р.).

Список використаних джерел:

1. Трофименко В. М. Теоретичні та правові основи диференціації процесуальної форми у кримінальному судочинстві: монографія. Харків : ТОВ «Оберіг», 2016. 304 с.
2. Панова А. В. Визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні: монографія. Харків : Право, 2017. 256 с.
3. Глушко А. П., Строков І. В. Негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні: проблемні питання проведення. Право і суспільство. 2013. №3/2013. С. 140-145.

Володимир ОГУРЧЕНКО

кандидат юридичних наук,
докторант Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**ЩОДО ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ФУНКЦІЙ
ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ**

Аналіз нормативно-правових актів дозволяє прийти до висновку, що нормативно-правову основу забезпечення оперативно-розшукової функції Національної поліції України складають Закони України «Про Національну поліцію України» та «Про оперативно-розшукову діяльність» [1].

Що стосується відомчого забезпечення визначення оперативно-розшукової функції Національної поліції України то до нього слід віднести наступні нормативно-правові акти:

- наказ МВС України від 05.05.2016 № 07 «Про затвердження Інструкції про організацію оперативно-розшукової діяльності та негласної роботи оперативними підрозділами Національної поліції України»;
- наказ МВС України від 07.07.2017 № 575 «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні»;
- наказ Національної поліції України від 09.11.2015 №83 «Про затвердження Положення про Департамент внутрішньої безпеки Національної

поліції України»;

– наказ Національної поліції України від 14.11.2015 р. № 90 «Про затвердження Положення про Департамент карного розшуку Національної поліції України»;

– наказ Національної поліції України від 16.11.2015 № 85 «Про затвердження Положення про Департамент кіберполіції Національної поліції України»;

– наказ Національної поліції України від 29.12.2019 № 1354 «Про затвердження Положення про Департамент кримінального аналізу Національної поліції України»;

– наказ Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077 «Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України»;

– наказ Національної поліції України від 22.01.2021 № 52 «Про затвердження Положення про Департамент міграційної поліції Національної поліції України» [1].

Вивчення відомчої нормативної бази Національної поліції України дозволяє дійти до висновку, що єдиними суб'єктами виконання оперативно-розшукових функцій є підрозділи кримінальної поліції Національної поліції України [2].

У межах тез доповіді ми не будемо здійснювати аналіз положень Інструкції про організацію оперативно-розшукової діяльності та негласної роботи оперативними підрозділами Національної поліції України оскільки вони носять положення віднесені до державної таємниці. Тому пропонуємо розглянути положенні інших визначених нами вище відомчих нормативно-правових актів з метою визначення оперативно-розшукових функцій підрозділів Національної поліції України.

Аналіз Положення про *Департамент внутрішньої безпеки* Національної поліції України показав, що на вказаний департамент покладено значну кількість функцій (26 функцій). Однак не всі вони можуть бути віднесені до оперативно-розшукових. Проведений аналіз дозволив нам виділити функції, які на нашу думку можна віднести до оперативно-розшукових:

– виявлення фактів втягнення поліцейських, державних службовців та інших працівників поліції у злочинну діяльність, здійснення профілактичних заходів стосовно них, а за наявності достатніх законних підстав документування вказаних протиправних дій;

– запобігання, виявлення, попередження і припинення фактів здійснення (або фактів сприяння, підбурювання чи терпимого ставлення) поліцейськими будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує

гідність, поведження чи покарання;

– здійснення комплексу оперативно-розшукових заходів, спрямованих на виявлення, попередження, припинення та документування кримінальних правопорушень, що готуються поліцейськими, державними службовцями та іншими працівниками поліції, а також корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень;

– виконання письмових доручень слідчого, прокурора щодо здійснення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні, а також з питань здійснення оперативно-розшукової діяльності за напрямами роботи ДВБ.

– здійснення оперативного обслуговування системи Національної поліції України з метою своєчасного отримання даних щодо фактів кримінальних, корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень, що готуються або вчинені поліцейськими, державними службовцями та іншими працівниками поліції, даних, необхідних для виконання завдань ДВБ щодо формування та забезпечення реалізації заходів з питань внутрішньої безпеки в Національній поліції України, а також організації і здійснення заходів захисту поліцейських, державних службовців та інших працівників поліції від перешкоджання їм у виконанні службових обов'язків [3].

Аналіз Положення про *Департамент карного розшуку* Національної поліції України показав, що на вказаний департамент покладено значну кількість функцій (37 функцій). Однак не всі вони можуть бути віднесені до оперативно-розшукових. Проведений аналіз дозволив нам виділити функції, які на нашу думку можна віднести до оперативно-розшукових:

– безпосередня робота з джерелами оперативної інформації та за оперативно-розшуковими справами;

– організація агентурно-оперативної роботи, відповідно до вимог законодавства України та нормативно-правових актів МВС, ужиття заходів, спрямованих на покращання якісного складу агентурної мережі, зміцнення оперативних позицій у злочинному середовищі, розвиток інституту офіцерів-нелегалів, контроль за раціональним використанням коштів, призначених для цієї роботи, а також активне комплексне використання під час провадження оперативно-розшукових справ джерел оперативної інформації, можливостей оперативної служби та оперативно-технічних заходів;

– на підставі комплексного аналізу оперативної обстановки та наявної в підрозділах карного розшуку територіальних органів поліції оперативної інформації підготовка управлінських рішень щодо активізації роботи з протидії груповій і організованій злочинності та вжиття оперативно-розшукових заходів з притягнення правопорушників до кримінальної відповідальності;

– організація проведення комплексних оперативно-профілактичних відпрацювань території регіонів держави, а також спеціальних операцій, спрямованих на протидію злочинності [4].

Аналіз Положення про *Департамент кіберполіції* Національної поліції України показав, що на вказаний департамент покладено значну кількість функцій (23 функції). Однак не всі вони можуть бути віднесені до оперативно-розшукових. Проведений аналіз дозволив нам виділити функції, які на нашу думку можна віднести до оперативно-розшукових:

– у межах своїх повноважень уживає необхідних оперативно-розшукових заходів щодо викриття причин і умов, які призводять до вчинення кримінальних правопорушень у сфері протидії кіберзлочинності;

– уживає передбачених чинним законодавством заходів зі збирання й узагальнення інформації стосовно об'єктів, що становлять оперативний інтерес, у тому числі об'єктів сфери телекомунікацій, інтернет-послуг, банківських установ і платіжних систем з метою попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень [5].

Аналіз Положення про *Департамент кримінального аналізу* Національної поліції України показав, що на вказаний департамент покладено значну кількість функцій (30 функцій). Однак не всі вони можуть бути віднесені до оперативно-розшукових. Проведений аналіз дозволив нам виділити функції, які на нашу думку можна віднести до оперативно-розшукових:

– здійснює облік оперативно-розшукових справ, що перебувають у провадженні підрозділів кримінальної поліції, та осіб, які проходять за цими справами; уживає заходів для запобігання заведенню ОРС на одних і тих самих осіб; контролює строки ведення ОРС і обґрунтованість перебування на обліку осіб, які за ними проходять;

– веде облік осіб, які конфіденційно співробітничать з підрозділами кримінальної поліції [6].

Аналіз Положення про *Департамент стратегічних розслідувань* Національної поліції України показав, що на вказаний департамент покладено найбільшу серед оперативних підрозділів Національної поліції кількість функцій (52 функції). Однак не всі вони можуть бути віднесені до оперативно-розшукових. Проведений аналіз дозволив нам виділити функції, які на нашу думку можна віднести до оперативно-розшукових:

– здійснює аналіз оперативної обстановки, соціально-економічних та інших факторів, що впливають на її ускладнення, тенденції та рівень розвитку корупції, організованої злочинності, в тому числі в органах державної влади, управління і місцевого самоврядування;

– здійснює відповідно до чинного законодавства заходи, спрямовані на

виявлення, запобігання та припинення злочинів, вчинених ОГ та ЗО, які впливають на соціально-економічну і криміногенну ситуацію в державі та в окремих її регіонах;

- організовує та здійснює оперативно-розшукову діяльність, в тому числі шляхом впровадження негласних штатних працівників у злочинне середовище, виконує спеціальні завдання з протидії злочинній діяльності ОГ чи ЗО та корупції;

- здійснює оперативно-розшукові заходи, в тому числі оперативно-технічні, з викриття ОГ і ЗО, їх організаторів, учасників та осіб, які сприяють, укривають чи організовують їх злочинну діяльність та фінансування;

- проводить спільно з оперативними підрозділами Державної кримінально-виконавчої служби України заходи з метою оперативного контролю над процесами, що відбуваються в середовищі засуджених, а також для вирішення інших завдань оперативно-розшукової діяльності, покладених на ДСР;

- вживає відповідно до чинного законодавства та в межах компетенції Національної поліції України заходи із протидії корупції й хабарництву у сферах, які мають стратегічне значення для економіки держави чи конкретного регіону, серед вищих посадових осіб, працівників судових, правоохоронних та контролюючих органів;

- вживає в межах компетенції заходи з викриття та ліквідації злочинних та фінансових схем, що використовуються ОГ і ЗО, в тому числі в органах влади та місцевого самоврядування, а також корупції;

- вживає в межах підслідності Національної поліції України заходи з протидії злочинам в органах державної влади, проти власності, у сфері інтелектуальної власності, пов'язаним з фальшивомонетництвом;

- протидіє кримінальним правопорушенням з ознаками організованості в сфері господарської діяльності, земельних відносин і використання державного майна, запобігання незаконному використанню надр та інших природних ресурсів, легалізації (відмиванню) доходів, одержаних незаконним шляхом;

- вживає заходи щодо захисту бюджетних коштів від злочинних посягань ОГ і ЗО, забезпечення правомірності застосування процедур закупівлі товарів, робіт і послуг та цільового використання бюджетних коштів;

- вживає відповідно до чинного законодавства заходи, спрямовані на здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) доходів,

одержаних злочинним шляхом;

- встановлює конфіденційне співробітництво з особами на засадах добровільності з метою вирішення завдань оперативно-розшукової діяльності та кримінального провадження;

- проводить комплекс організаційних, оперативно-розшукових, фінансово-господарських заходів для забезпечення впроваджень штатних та позаштатних гласних і негласних працівників до злочинного середовища, а також виконання ними спеціальних завдань з розкриття злочинної діяльності ОГ і ЗО шляхом участі в її діяльності в межах, визначених законодавством України;

- забезпечує легендування штатних і позаштатних, гласних та негласних працівників, які залучаються до виконання спеціальних завдань і проведення оперативно-розшукової діяльності;

- здійснює облік, ведення та зберігання особових справ штатних і позаштатних гласних та негласних працівників, матеріалів оперативно-розшукової діяльності, особливості доступу до яких визначені законодавством України;

- забезпечує підготовку відповідно до чинного законодавства необхідних документів щодо виготовлення несправжніх (імітаційних) засобів (речей, документів), створення і використання спеціально утворених (легендованих) підприємств для вирішення завдань протидії злочинності, зашифрування відомчої належності працівників ДСР, а також для виконання заходів, спрямованих на забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства;

- розробляє і реалізує програми, комплексні та цільові оперативно-профілактичні операції, а також інші заходи, спрямовані на активізацію протидії злочинності на визначених пріоритетних напрямках [7].

Аналіз Положення про *Департамент міграційної поліції* Національної поліції України показав, що на вказаний департамент покладено значну кількість функцій (30 функцій). Однак не всі вони можуть бути віднесені до оперативно-розшукових. Проведений аналіз дозволив нам виділити функції, які на нашу думку можна віднести до оперативно-розшукових:

- запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним з торгівлею людьми, зокрема щодо сексуальної експлуатації дітей;

- запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним з учиненням незаконних дій щодо усиновлення (удочеріння);

- попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень у частині насильницького донорства;

- протидію кримінальним правопорушенням щодо створення або

утримання місць розпусти і звідництва, а також у частині сутенерства та втягнення особи в заняття проституцією;

– запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним з увезенням, виготовленням, збутом і розповсюдженням порнографічних предметів;

– попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень щодо незаконного переправлення осіб через державний кордон України;

– виявлення кримінальних правопорушень щодо підроблення документів, печаток, штампів та бланків у сфері міграції, а також їх використання для отримання в Україні правового статусу іноземця;

– протидію кримінальним правопорушенням у частині службової діяльності та професійної діяльності у сфері міграції;

– попередження, виявлення та припинення правопорушень, пов'язаних з порушенням встановленого законом порядку працевлаштування за кордоном;

– оперативно-розшукову діяльність [8].

Аналіз структури підрозділів кримінальної поліції показав, що найбільший штат працівників складають працівники секторів (відділень) кримінальної поліції у відділах (відділеннях) та районних управліннях поліції. Однак аналіз відомчої нормативної бази показав, що на сьогодні діяльність вказаних підрозділів не має чіткої правової регламентації.

Підсумовуючи викладене можна дійти до висновку, що серед органів та підрозділів Національної поліції України оперативно-розшуковими функціями наділені виключно підрозділи кримінальної поліції, однак розподіл таких функцій в окремих випадках здійснено нерівномірно. Крім Зокрема, на сьогодні діяльність секторів (відділень) кримінальної поліції у відділах (відділеннях) та районних управліннях поліції не має чіткої правової регламентації тому не можна чітко визначити їх роль у виконанні оперативно-розшукової функції Національної поліції України.

Список використаних джерел:

1. Огурченко В. Г. Щодо нормативно-правового забезпечення оперативно-розшукової функції Національної поліції України. оперативно-розшукова діяльність національної поліції: проблеми теорії та практики : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 18 листоп. 2022 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 84-86.

2. Огурченко В. Г. Щодо визначення структури оперативних підрозділів Національної поліції як суб'єктів виконання оперативно-розшукової функції.

V Міжнародна науково-практична конференція «Український правовий вимір: пошук відповідей на глобальні міжнародні виклики» (Дніпро, 26 травня 2023 р.). Університет митної справи та фінансів. С. 228-229.

3. Про затвердження Положення про Департамент внутрішньої безпеки Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 09.11.2015 №83.

4. Про затвердження Положення про Департамент карного розшуку Національної

поліції України: наказ Національної поліції України від 14.11.2015 р. № 90.

5. Про затвердження Положення про Департамент кіберполіції Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 16.11.2015 № 85.

6. Про затвердження Положення про Департамент кримінального аналізу Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 29.12.2019 № 1354.

7. Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077.

8. Про затвердження Положення про Департамент міграційної поліції Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 22.01.2021 № 52.

Володимир ОЛЕКСЕНКО

старший викладач кафедри
оперативно-розшукової діяльності

Валерія КУЧЕРЕНКО

здобувач вищої освіти II курсу

другого магістерського рівня

ННІ заочного навчання

та підвищення кваліфікації

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ В ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ДОКУМЕНТУВАННЯ НАРКОЗЛОЧИНЦІВ

Поширення наркоманії в Україні останнім часом набуває рис великомасштабного асоціального явища, яке спричинює руйнування фізичного і морального здоров'я нації, її генофонду, правопорядку, інтелектуального та економічного потенціалу суспільства. Наркотизація поширилася на всі регіони та верстви населення країни.

Нелегальне розповсюдження наркотиків охоплює все більш широкі кола нашого суспільства і становить значну загрозу розвитку та добробуту нації. Зростання рівня злочинності, високий рівень смертності, трагедії сімей та зруйновані людські долі все це лише частина бід, що супутні цьому явищу.

Пропорційно поширенню наркоманії зростає і кількість злочинів, учинених на її підґрунті, оскільки крім загрози спустошення суспільного потенціалу, наркотики призводять до погіршення криміногенної ситуації в країні. Щорічно наркоманами та особами, які перебувають у стані наркотичного сп'яніння, вчинюються інші злочини загальнокримінальної спрямованості